

Aniołowie w życiu ludzi

**Redakcja
ks. Andrzej Żądło**

Katowice 2009

Spis treści

WSTĘP.....	5
------------	---

Ks. Janusz Czerski

Angelologia biblijna.....	9
Angelologia Starego Testamentu.....	9
Aniołowie w Nowym Testamencie.....	16

Ks. Artur Malina

Jezus i księgi Nowego Testamentu o aniołach.....	19
Chrystologiczne znaczenie hierarchii aniołów.....	21
Objawienie tożsamości i wykonywanie misji.....	25
Rozpoznanie aniołów zależy od poznania Boga.....	31
Znaczenie niezwykłego „wyglądu” aniołów.....	33
<i>Cruces interpretum</i> w Ewangeliach.....	35
Podsumowanie.....	37

Dariusz Adamczyk

Aniołowie w życiu człowieka.....	38
Aniołowie w zbawczym planie Boga.....	39
Rola Anioła Stróża.....	48
Podsumowanie.....	57

Ks. Jerzy Szymik

Aniołowie jako problem teologiczny	
Pytania – odpowiedzi – propozycje.....	59

I. Kontekst	59
II. Nauka Kościoła	62
III. Wnioski	65

Ks. Helmut Jan Sobeczko

Kult aniołów w roku liturgicznym na przestrzeni wieków	67
Początki kultu aniołów w roku liturgicznym	67
Obchody rocznic dedykacji kościołów ku czci aniołów	70
Święta i wspomnienie ku czci aniołów	73
Aniołowie w okresach roku liturgicznego	80

Ks. Manlio Sodi SDB

Aniołowie i archaniołowie. Karty teologii liturgii i duchowości wyjęte z Lekcjonarza i Mszału Rzymskiego	85
Od orędzia zawartego w <i>Martyrologium</i> do tekstów <i>Lectionarium i Missale</i>	87
Linie teologii liturgiczno-duchowościowej	94
Życie w Chrystusie i w Duchu Świętym	96
Zakończenie: <i>in terra vita nostra muniatur</i>	99

Ks. Jan Twardy

Kaznodziejstwo o aniołach	102
Przemiany w kaznodziejskim nauczaniu o aniołach	103
Współczesne perspektywy kaznodziejskiego nauczania o aniołach	107
Wzmianki o aniołach w niedzielnych i świątecznych czytaniach liturgicznych	108
Podsumowanie i wnioski	123

Ks. Kazimierz Misiaszek SDB

Aniołowie w katechezie	125
Założenia programowe	125
Aniołowie w dokumentach programowych	128
Aniołowie w wybranych podręcznikach do nauczania religii w szkole	131

Ks. Andrzej Żądło

Miejsce dla aniołów w pobożności ludowej	135
Obecność św. Michała Archanioła w życiu i kulcie chrześcijan	136
Obecność św. Gabriela Archanioła w życiu i kulcie chrześcijan	140
Obecność św. Rafała Archanioła w życiu i kulcie chrześcijan	141
Obecność Aniołów Stróżów w życiu i kulcie chrześcijan	142
Sposoby oddawania czci aniołom w pobożności ludowej chrześcijan	144
Wnioski pastoralne	154

Ks. Antoni Reginek

Aniołowie w śpiewie kościelnym	155
Uwielbienie Boga jako misja aniołów w liturgii	155
Wspomnienie aniołów w śpiewie kościelnym roku liturgicznego	159

O. Leon Dyczewski OFMConv

Aniołowie a kultura współczesna	167
---------------------------------------	-----

Monika Kulesza-Gierat

O anielskich epifaniach w poezji Adama Mickiewicza	173
---	-----

Ks. Marek Lis

Hufce filmowych aniołów: Biblia, kultura i ludzkie tęsknoty	192
Aniołowie biblijni	195
Pozabiblijni posłańcy Boga	200
Aniołowie pustego nieba	205
Aniołowie w cytatach wizualnych.....	207
Aniołowie ściągnięci na ziemię.....	209
Anioł w filmie – robocza filmografia	211

Aneksy

Miasta, które zawdzięczają swoją nazwę imieniu Michał	219
Herb miasta Słomniki	221
Miasta, które zawdzięczają swoją nazwę imieniu Gabriel	221
Miasta, które zawdzięczają swoją nazwę imieniu Rafał	222
Modlitwa Anioł Pański – <i>Angelus</i>	222
Nowenna do Aniołów	223
Schemat nowenny do Anioła Stróża	229
Schemat nowenny do św. Rafała Archaniola	229
Schemat nowenny do św. Gabriela Archaniola.....	230
Schemat nowenny do dziewięciu Chórów Anielskich.....	231
Triduum ku czci Anioła Stróża	232
Koronka do dziewięciu Chórów Anielskich	232
Różaniec św. Symeona Metafrastesa	233
Aniele Boży	234
Litania do Świętych Archaniołów	235
Litania do aniołów	237
Litania do Aniołów Stróżów	242
Litania do św. Rafała Archaniola	243
Litania do Świętego Michała Archaniola	246
Litania do Anioła Stróża.....	247

Spis treści	261
Modlitwa do Aniołów Stróżów	249
Modlitwy do Archaniołów wzywanych po imieniu	250
Modlitwa do św. Anioła Stróża	251
WYKAZ SKRÓTÓW	253
RIASSUNTO	255

Riassunto

Nel prefazio che precede ogni preghiera eucaristica la Chiesa ci permette di unire le nostre voci a quelle degli angeli e degli arcangeli per lodare Dio con loro. Il ruolo svolto principalmente dagli angeli e dagli arcangeli è di adorare Dio Padre, Figlio e Spirito Santo. Gli angeli sono anche messaggeri di Dio, incaricati di vegliare sopra di noi e di eseguire i comandi del Signore. Per questo motivo sono chiamati „angeli custodi”. Ciascuno di noi ha il proprio angelo custode, la cui missione consiste nel proteggerci e difenderci dagli assalti del demonio e dei nostri nemici, perché possiamo giungere alla vita eterna.

Gli angeli – fedeli compagni degli uomini – meritano la nostra riconoscenza e venerazione, una venerazione pari a quella che conviene ai santi che godono della visione di Dio in cielo. Tale venerazione rivolgiamo ad essi soprattutto con la liturgia e la pietà popolare. Per poter degnamente apprezzare il ruolo degli angeli nella nostra vita, ci è sembrato giusto di preparare per la stampa questo (settimo) volume della collana „La Chiesa nel terzo millennio”, sotto il titolo *Gli angeli nella vita degli uomini*. Il volume si compone di 13 studi in cui gli autori presentano le diverse sfumature dell’argomento racchiuso nel titolo del volume.

Tutto il materiale è introdotto presentando la problematica dedicata all’angelologia biblica (dell’Antico Testamento¹, come pure del Nuovo Testamento²), e alla sottolineatura della *Presen-*

¹ Cfr. il contributo di Janusz Czerski (*Anelologia biblica. Angelologia dell’Antico Testamento*), pp. 9–18.

² Cfr. il contributo di Artur Malina (*Gesù e gli angeli nel Nuovo Testamento*), pp. 19–37.

za degli angeli nella vita di ogni uomo³. Poi si passa alla spiegazione teologico-dogmatica dell'angelologia⁴; successivamente si prende in considerazione la questione della *Prassi liturgica del culto degli angeli nell'anno liturgico lungo la storia*⁵. Il contesto liturgico della trattazione viene mantenuto nel contributo di Manlio Sodi e di Jan Twardy. Il primo, sotto il titolo *Angeli e arcangeli* presenta un aspetto importante, precisato nel sottotitolo: *Pagine di teologia liturgico-spirituale nel Lezionario e nel Messale Romano*⁶; il secondo invece tratta del tema della *Predicazione sugli angeli*⁷.

La prospettiva del contenuto del volume si sviluppa successivamente attorno al tema degli *Angeli nella catechesi*⁸, degli *Angeli nella pietà popolare*⁹, come pure degli *Angeli nel canto ecclesiastico*¹⁰. Gli ultimi tre studi sono dedicati alla presenza degli angeli nella cultura contemporanea¹¹, nella poesia di uno dei più famosi scrittori polacchi¹² e, infine, nel cinema¹³. Il libro termina con le diverse appendici, nelle quali viene proposto il materiale cui si riferisce il contenuto del articolo di Andrzej Żądło (cfr. pp. 135–154).

³ Cfr. il contributo di Dariusz Adamczyk, pp. 38–58.

⁴ Cfr. il contributo di Jerzy Szymik (*Angeli come problema teologico. Domande – risposte – proposte*), pp. 59–66.

⁵ Cfr. il contributo di Helmut Jan Sobeczko, pp. 67–84.

⁶ Cfr. pp. 85–101.

⁷ Cfr. pp. 102–124.

⁸ Cfr. il contributo di Kazimierz Misiaszek, pp. 125–134.

⁹ Cfr. il contributo di Andrzej Żądło, pp. 135–154.

¹⁰ Cfr. il contributo di Antoni Reginek, pp. 155–166.

¹¹ Cfr. il contributo di Leon Dyczewski, *Gli angeli e la cultura contemporanea*, pp. 167–172.

¹² Cfr. il contributo di Monika Kulesza-Gierat, *Epifanie angeliche nella poesia di Adam Mickiewicz*, pp. 173–191.

¹³ Cfr. il contributo di Marek Lis, *Le schiere degli angeli nella cinematografia: Bibbia, cultura e nostalgia*, pp. 192–218.